

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1981/428

KARAR NO : 1981/297

ÖZET : Uyuşmazlık Mahkemesi'nce, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yapılan başvuru sonucu görevli yargı yeri belirlendikten sonra, başvuran mahkemenin bu konudaki kararı beklemesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Faruk Yüksel

O L A Y : Sanığın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu "Devrimci Gençlik" isimli derginin 19.4.1976 günlü 7 sayılı, 17.5.1976 günlü 8 sayılı ve 7.3.1977 günlü 17 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla (Türk Ceza Yasası'nın 311/3.,312.), (Türk Ceza Yasası'nın 312., 142/1-4-6), (Türk Ceza Yasası'nın 312/1-2) maddelerinde yazılı suçların işlendiği iddia edilerek Ankara Cumhuriyet Savcılığı'nın 7.7.1976 günlü 144 sayılı, aynı günlü 145 sayılı ve 25.4.1977 günlü 172 sayılı iddianameleriyle Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Hakimliğine ayrı ayrı kamu davaları açılmıştır. Bu mahkemenin davaların birleştirilmesi ve görevsizlik kararı üzerine Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde davaya devam edilmiştir.

Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 5.6.1978 gününde, 1977/259- 1978/146 sayı ile: Sanığın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu Devrimci Gençlik Dergisi'nin 7,8 ve 17. sayılarındaki yazılarla işlenen suçları sabit görerek hükümlülük kararı vermiş, hükmün sanık vekilince temyizi üzerine Yargıtay 9. Ceza Dairesi (Nöbetçi) 22.2.1978 günü, 1978/3308-3089 sayı ile "Türk Ceza Yasası'nın 312/1-2. maddesi ile ayrı ayrı tayin edilen kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar bakımından, sanık vekilinin 647 sayılı Yasa'nın 4. maddesinin uygulanmasını kapsar nitelikteki isteği hakkında olumlu veya olumsuz karar verilmemiş olması, kanuna aykırı ve sanık vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı istem gibi bozulmasını kararlaştırmıştır.

Bozma üzerine yapılan yargılama sonunda 28.12.1978 gününde, 1978/254-374 sayı ile: Sanık hakkında komünizm propogandası yapmak ve kanunun cürüm saydığı fiili övmek suçlarından kamu davası açıldığı, Türk Ceza Yasası'nın 142/1-4-6. maddeleri gereğince verilen hükümlülük kararına ilişkin temyiz itirazlarının yargıtayca reddedildiği, sanık hakkında duruşmanın Türk Ceza Yasası'nın 312/1-2 maddelerine aykırı davranmaktan dolayı yürütüldüğü, ancak Ankara'da 26.12.1978 günü sıkıyönetim ilân edildiği, sanığa atılı suçun, sıkıyönetim ilânına neden olan yaygın şiddet eylemlerine kaynaklık eden suçlardan olduğu, fiilin 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesinde yer aldığı ve davaya sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılması gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi, 26.5.1980 günü, 1980/648 sayı ile: Sanığa yüklenen suçun, 1976 ve 1977 yıllarında işlendiği, sıkıyönetim ilânına neden olan yaygın şiddet eylemlerinden olmadığı, davada Adli Yargı yerinin görevli olduğu kanısına varıldığını ileri sürerek görevli yargı yerinin belirlenmesi için mahkememiz'e başvurmuş, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü'nce 27.10.1980 gününde 1980/395-302 sayı ile davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği gerekçesiyle Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin başvurusu reddedilerek görev sorunu kesin olarak çözümlenmiştir.

Bu defa Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yaptığı başvurunun sonucunu beklemeden 22.9.1980 gününde, 1980/648-261 sayı ile, sanığa atılı suçun, sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlendiğinden bahisle 1402 sayılı Yasa'nın 13/a. maddesine göre mahkemenin görevsizliğine ve dosyanın görevli Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ne yollanmasına karar vermiştir. Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'de 12.1.1981 gününde, 1981/186-2 sayı ile, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevi belirleyen kararına binaen davanın mahkemelerinde görülmesine yasal imkan olmadığından dosyanın Askeri mahkemeye gönderilmesini kararlaştırmış, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, olumsuz görev uyuşmazlığı olduğundan bahisle, bu uyuşmazlığın çözümü için 2247 sayılı Yasa'nın 14. ve 15. maddelerinde öngörülen usûl işlemlerinin yapılmasını müteakip dosyayı Askeri Yargıtay Başsavcılığı'na göndermiş ve dosya düşünce yazısına bağlanarak Mahkememiz'e intikal etmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H.Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, İsmail Oğuz, Y.İsmet Ayer, Şeref Tolungüç, Orhan Erdem, Servet Tüzün ve Orhan Ertosun'un katılmaları ile yaptığı 18.5.1981 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hâkimi M.İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı ve Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın; görev sorunu Uyuşmazlık Mahkemesi'nce daha önce çözümlendiğinden, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması gerektiği yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in görev sorunu Uyuşmazlık Mahkemesi'nce daha önce çözümlendiğinden görev konusunda yeniden bir karar verilmesine yer olmadığı biçimindeki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yukarıda açıklandığı üzere Adli Yargı yerinin görevsizlik kararı üzerine, dosya kendisine ulaşan sıkıyönetim askeri mahkemesi, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Mahkememiz'e başvurmuş, Mahkememiz Ceza Bölümü'nce de bu

işte Askeri Yargı yerinin görevli olduğu saptanarak Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi, başvurusu reddedilip görev sorununu kesin olarak çözümlenmiştir.

Anayasa'nın 142. ve 2247 sayılı Yasa'nın 1. maddelerinde Adli, İdarî ve Askerî yargı merciileri arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını "kesin olarak çözümlenmeye yetkilidir,, biçiminde yer alan hüküm, Uyuşmazlık Mahkemesi kararının niteliği ve bağlayıcılığını simgelemekte ve bu kararların yeniden ele alınması gibi bir duruma olanak tanımadığına açıkça ortaya koymaktadır. Nitekim 2247 sayılı Yasa'nın 28. maddesinin 2. fıkrasında "ilgili yargı merciileri ile bütün makam, kuruluş ve kişiler mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla görevlidirler,, denilmesi ve 29. madde de ayrıca "Bölümlerin ve Genel Kurul kararları kesindir,, hükmünü yinelemesi, Yasa koyucusunun konuya aynı doğrultuda verdiği anlamı ve önemi belirtecek niteliktedir.

Konunun esası böylece ortaya konulduktan sonra 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinin anlamı, kapsamı ve içeriği üzerinde kısaca durmak gerekir.

2247 sayılı Yasa'nın 19. ve 20. maddeleri eski mevzuatımızda yer almayan bir başvurma yolunu düzenlemekte ve yolun işletilebilmesini kimi koşulların varlığına bağlamaktadır. Öte yandan yasa koyucu, anılan maddeyi düzenlerken olumsuz görev uyumsuzluğu çıkarma yerine, ondan daha çabuk ve hızlı işleyen ve sonuca götüren bir başvuru yolu oluşturarak görev sorununun bir an önce çözümlenmesini sağlamak amacını gütmüştür. Bir yargı yerinin verdiği görevsizlik kararı üzerine dava dosyası önüne gelen mahkemenin, görev açısından durumu değerlendirerek, görevsizlik kararı vermesi halinde, kendisi bu kararı kaldırma yetkisine sahip değilse, 19. madde uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verdikten sonra da, başvuran mahkemenin, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu konudaki kararı beklemesinin yasa buyruğu olduğunda da ~~koşula~~ yer bulunmamaktadır.

Olayda, kesinleşmiş görevsizlik kararı ile dosya kendisine gelen Askeri Yargı yerinin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yaptığı görevli yargı yerinin belirlenmesi yolundaki başvurusu, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce incelenmiş ve görev sorunu kesin olarak çözülmüş ve davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği karara bağlanmıştır. Bu itibarla Askeri Yargı yerinin Uyuşmazlık Mahkemesi kararını beklemeden görevsizlik kararı vermesi ve olumsuz görev uyumsuzluğu çıkarması 2247 sayılı Yasa'nın öngördüğü kuralla bağdaşmaz.

Yeri gelmişken burada şu hususu da belirtmekte yarar vardır. Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi 22.9.1980 gününde 1980/648-261 sayı ile "sanığa yüklenen suçların işleniş tarihi, Ankara'da ilan edilen sıkıyönetimden üç ay önce işlendiğinden 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13/a. maddesine göre mahkememiz'in görevsizliğine" diyerek mahkeme kararını beklemeden gö-

revsizlik kararı vermiştir. Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarını bekleme ve sürelerin durmasına ilişkin 2247 sayılı Yasa'nın 18. maddesinin ikinci fıkrası "Şu kadarki, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulduğunu bildiren yazının alındığı günden başlamak üzere altı ay içinde bu mahkemenin kararı gelmezse yargı mercii davayı görmeye devam eder. Ancak esas hakkında son kararı vermeden Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararı gelirse yargı mercii bu karara uymak zorundadır,, hükmünü taşımaktadır. Uyuşmazlık Mahkemesi'ne 19. madde uyarınca başvuran Askeri Yargı yerinin bu konudaki kararı beklemeden ve yukarıda belirlenen 18. madde de yer alan altı ay içinde kararın gelmediğinden bahisle görevsizlik kararı vermesi de düşünülemez. Zira anılan madde olumlu görev uyuşmazlığı ve uygulanacak usule ilişkin 17. maddeden hemen sonra yer almakta, yasanın sistematığıne göre 19. maddeye göre yapılan başvurularda uygulanması gereken bir madde niteliği taşımamaktadır. 19. madde ve onu izleyen maddelerde 18. maddeye benzer bir biçimde hüküm yer almamaktadır. O halde 19. maddeye göre, görevli yargı yerinin belirlenmesi için başvuran bir mahkemenin, bu başvuru sonunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce verilecek kararı beklemesi zorunluluk olmaktadır. Böyle bir başvuru üzerine, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri saptanmışsa başvuran mahkemenin, başvuru kararından rücu etmesi ve görevsizlik kararı vererek olumsuz görev uyuşmazlığı oluşturması mümkün değildir. Kaldığı 19. madde uyarınca yapılan başvuru üzerine, suç cumhuriyeti, ülke ve milletin bağımsızlığını, bütünlüğünü, milli güvenliği tehlikeye düşürmek, Anayasa'nın tanıdığı temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik olarak işlendiğinden Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı 4. maddesi kapsamında görülerek Askeri Yargı yeri görevli kılındığına göre, anılan mahkemenin görevsizlik kararı boşlukta kalmış ve açıkça usûl kurallarına aykırı düşmüştür. Zira Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının kesinliği ilkesi uyarınca davaya Askeri Yargı yerinde bakılması bir zorunluluk olmuştur.

Bu durumda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri belirlenip, bu konudaki karar uyarınca davaya Askeri Yargı yerinde bakılması gerektiğinden, böylece görev sorunu kesin olarak çözümlendiğinden, görev konusunda yeniden bir karar verilmesine mahal bulunmadığına, usul ve yasaya aykırı olarak verilen görevsizlik kararınının 353 sayılı Yasa'nın 243. maddesine göre yazılı emir yoluyla bozulması açısından konunun Milli Savunma Bakanlığı'na intikal ettirilmesine karar verilmelidir.

ESAS NO : 1981/428

Sahife -5-

KARAR NO : 1981/297

S O N U Ç : Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, 27.10.1980 günlü, 1980/395-302 sayılı kararla görevli yargı yerini belli ederek başvuran Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin ~~kararı~~ ^{istisna} kararının reddine kesin olarak karar vermiştir. Bu durumda, adı geçen mahkemenin verdiği görevsizlik kararı yasaya aykırılık taşıdığından, görev konusunda yeni bir karar ittihazına mahal bulunmadığına ve yasaya aykırılığı nedeniyle de 353 sayılı Yasa'nın 243. maddesi uyarınca yazılı emir yoluyla bozulması için konunun Milli Savunma Bakanlığı'na intikal ettirilmesine 18.5.1981 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

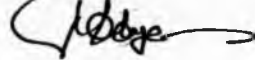
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Y. İsmet Ayer

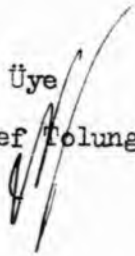
Üye

İsmail Oğuz

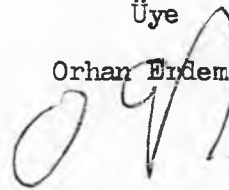
Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Orhan Erdem

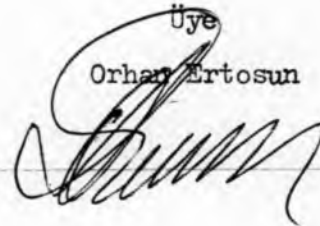
Üye

Servet Tüzün

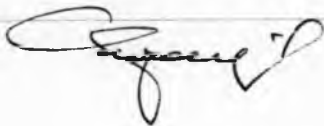
Üye

Orhan Ertosun

Bu kararın Resmi gazete'de yayımı uygulanır.

Başkan

18/8/81

R/T: